

53 § LAUSUNTO KUNTARAKENNELUONNOKSESTA (LIITE)

25. 02. 2013

Kunnanhallitus 4.2.2013 § 39

Valmistelu ja lisätiedot: kunnanjohtaja Christian Sjöstrand, 050-599 7876 tai christian.sjostrand@lapinjarvi.fi

Osana kuntauudistusta hallitus käynnisti syksyllä 2011 hallitusohjelman mukaisen koko maan kattavan selvityksen kullekin alueelle tarkoituksenmukaisesta kunta- ja palvelurakenteesta. Kunnallishallinnon rakennetyöryhmän selvitys ”Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne” (Valtiovarainministeriön julkaisuja 5a/2012 ja 5b/2012) valmistui helmikuussa 2012.

Valtionvarainministeriö asetti helmikuussa 2012 kuntarakennelakia valmistelevalle työryhmän, jonka tehtävänä oli seurata ja arvioida kunta- ja palvelurakenneselvityksestä saatavaa palautetta ja sen pohjalta laatia yhteenveto alue- ja kuulemiskierroksesta sekä tehdä uudistuksen vaikutusarviointi ja laatia tarkennettu esitys uudistuksen kriteereistä ja toteuttamistavoista. Lisäksi työryhmän tuli valmistella luonnos hallituksen esityksestä kuntauudistusta ohjaavaksi rakennelaksi.

Nyt kuntiin lausunnonle lähetetty kuntarakennelakiluonnos on valmisteltu hallituksen linjausten pohjalta (oheisaineisto). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä kuntajakolakia, ja samalla lain nimike muutettaisiin sen sisältöä paremmin kuvaavaksi kuntarakennelaksi. Lakiin lisättäisiin säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvityspenusteista ja niistä poikkeamisesta sekä muutettaisiin kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan kielilain muuttamista eräiltä osin.

Sosiaali- ja terveystoiminnat ministerityöryhmä on linjannut palvelurakenneluudistuksen jatkoa 15.11.2012. Näitä linjauksia koskeva muistio on lausuntopyyntöön liitteenä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetyöryhmän loppuraportti valmistui 11.1.2013.

Työryhmä toteaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon perustasolla tarvitaan riittävää väestöpohjaa ja riittäviä tuotantovolyymeja palvelujen laadun ja turvallisuuden takaamiseksi. Palvelujen järjestäjien riittävät väestöpohjat luovat perustan kansallisesti yhdenvertaiselle palvelujärjestelmälle. Työryhmän näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen riittävän väestöpohjan tulisi olla kantokykytekijöistä riippuen vähintään 50 000 – 100 000. Muita kantokykytekijöitä ovat järjestäjän taloudellinen kestävyys ja vakaus, osaamisen turvaaminen, henkilöstön saatavuus ja riittävyys sekä infrastruktuuri. Työryhmän näkemyksen mukaan 20 000 asukkaan väestöpohja voi olla riittävä kunnan muihin tehtäviin, mutta ei mah-

Pöytäkirjantarkastajien nimet				Otteen oikeaksi todistaa
	Lautakunta	Hallitus	Valtuusto	
				

dollista väestön tarpeet huomioon ottavan integroidun sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamista. Jos kunnan väestö on alle 20 000, sen tulee kuulua sote-alueeseen eikä sillä ole itsenäistä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastuuta. Sote-alue, ei peruskunta, olisi erityisvastuutaso kuntayhtymän jäsen kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastuu on sote-alueella.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutosta jatketaan vuoden 2013 alussa tehtävällä alueellisella selvityksellä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain valmistelu aloitetaan maaliskuussa 2013.

Valtiovarainministeriö pyytää nyt lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityspäätteistä (ml. poikkeuspäätteistä) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta
- yhdistymisavustuksen ehdoista ja määrästä
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 7.3.2013. Lausuntoa on pyydetty kaupungin- ja kunnanhallituksilta, mutta menettely vaihtelee kunnittain siitä, antaako kunnanhallitus vai valtuusto kunnan lausunnon.

EHDOTUS (KJ): Kunnanhallitus päättää

- merkitä asian tiedoksi ja evästä jatkovalmistelua.

PÄÄTÖS: Kunnanhallitus päätti

- merkitä asian tiedoksi.

Kehittämisaosto 11.2.2013 § 1

Lausuntoluonnos jaetaan kokouksessa.

EHDOTUS (KJ): Kehittämisaosto päättää

- keskustella kunnan lausuntoluonnoksesta ja tehdä siihen tarvittavat muutokset
- lähettää lausuntoluonnoksen kunnanhallituksen käsiteltäväksi.

PÄÄTÖS: Kehittämisaosto

Pöytäkirjantarkastajien nimet				Otteen oikeaksi todistaa
	Lautakunta	Hallitus	Valtuusto	

- keskusteli lausuntoluonnoksesta ja evästi kunnanjohtajaa jatkovalmistelua varten
- päätti lähettää lausuntoluonnoksen kunnanhallituksen käsiteltäväksi.

Kuntarakenneuudistuksen toteuttamiseksi kunnalla olisi velvollisuus selvittää kuntien yhdistymistä, jos yksikin seuraavista kolmesta selvityisperusteesta osoittaa selvitystarvetta:

- 1) palveluiden edellyttämä väestöpohja;
- 2) työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti ja yhdyskuntarakenne;
- 3) kunnan taloudellinen tilanne.
- 4) Lisäksi todetaan, että kunta ei kuitenkaan voisi jättäytyä selvityksen ulkopuolelle, vaikkei se täyttäisi selvityspenusteita, mikäli alueella ei muutoin ole saavutettavissa lain edellytykset täyttävää toiminnallista kokonaisuutta.

Lapinjärven osalta sovellettaisiin ensimmäistä kohtaa eli palveluiden edellyttämää väestöpohjaa jonka perusteella kunnan pitäisi selvittää mahdollista yhdistymistä.

Lausuntopyyntö ja luonnos kuntarakennelaksi liitteenä.

Lapinjärven kunnan lausunto

Selvitysvelvollisuus, selvityspenusteet (ml. poikkeuspeneusteet) ja selvitysvelvollisuuden sisältö

Kuntarakenneluonnoksessa on asetettu laaja, käytännössä kaikkia Suomen kuntia koskeva velvollisuus selvittää kuntien yhdistämistä.

Vaihtoehtoiseksi lähtökohdaksi olisi voitu ottaa selvitysvelvollisuus joka koskisi kuntia joissa yhdyskuntarakenne selkeästi puoltaa tarkastelua esimerkiksi niin sanotut reikäleipäkunnat taikka kunnat missä työssäkäynti naapurikuntaan on niin suurta, että tarkastelu on tarpeellista yhtenäisen kokonaisuuden aikaansaamiseksi. Lisäksi kunnat joilla on erityisen huono taloudellinen asema kuuluvat luonnollisesti tarkasteltavien piiriin.

Toisena vaihtoehtona olisi kuntarakennelakiluonnokseen myös voitu sisällyttää mahdollisuus selvittää tehostetun yhteistyön mahdollisuudet. Lapinjärven kunta totesi lausunnossaan kunnallishallinnon rakennetyöryhmän raportista (11.4.2012 § 11), että selvitykseen olisi lisättävä nykyiset alueelliset yhteistoimintarakenteet, joita ei silloisessa raportissa ole riittävästi tunnistettu ja tunnustettu.

Pöytäkirjantarkastajien nimet				Otteen oikeaksi todistaa
Lautakunta	Hallitus	Valtuusto		
				

Lapinjärven kunnanvaltuusto totesi myös että mahdollisen erityisen kunta-jakoselvityksen kautta tulisi selvittää rakennetyöryhmän molempia vaihtoehtoja. Lapinjärven kunta edellyttikin, että kunnilta pyydetään lausuntoja silloin kun koko uudistusselvitys on tiedossa, ml. sote-järjestelmämietintö. Kuntarakennelainsäädännön selvittämisen kanssa on samanaikaisesti viireillä sosiaali- ja terveystoimen uudistamishanke. Tämä hanke on käytännössä täysin kesken eikä sen lopputuloksesta ole tietoa. Lapinjärven kunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimen uudistus edelleen on lähtökohtaisesti sekava ja pitää sisällään paljon epämääräisyyttä. Varsinkin sosiaali- ja terveystoimen uudistuksen suhde kuntarakenneuudistukseen on epäselvä.

Samanaikaisesti kuntarakennelainsäädännön ja sosiaali- ja terveystoimen uudistamishankkeen kanssa on myös viireillä mittava metropolihallinnon rakenteiden selvittäminen joka vaikuttaa koko itäisen Uudenmaan kunta- ja palvelurakenteeseen vaikka se suoranaisesti koskee ainoastaan Sipoon kuntaa. Metropoliratkaisu voi erityisesti vaikuttaa muun alueen sosiaali- ja terveystoimen uudistukseen.

Lukuisten erilaisten uudistushankkeiden ja niihin liittyvien lausuntopyyntöjen ketjutus ei anna kunnille todellista mahdollisuutta muodostaa kokonaiskäsitystä ehdotettujen muutosten vaikutuksesta kuntalaisten palvelurakenteeseen ja palvelutuotannon edellytyksiin tulevaisuudessa. Kuntien kannalta erittäin merkittävää on, että samanaikaisesti edellä mainittujen suurten uudistushankkeiden kanssa on käynnissä myös valtionosuusuudistus, jonka lopputuloksesta ja vaikutuksesta kuntien taloudelliseen asemaan ei myöskään vielä ole mitään tietoa.

Jotta eri muutoshankkeet voidaan hallitusti sovittaa yhteen, kuntarakennelaki tulee saattaa päätettäväksi yhtenä asiakokonaisuutena sosiaali- ja terveystoimen järjestämistä koskevan uudistuksen kanssa.

Lakiluonnosten muodostama kokonaisuus on nyt esitettyssä muodossaan sirpaleinen, sekava ja edellyttää ehdottomasti täsmällisempää määrittelyä.

Esityksen sisältämät määräajat ja menettely

Lapinjärven kunta pitää lakiluonnoksessa esitettyjä määräaikoja aivan liian tiukkoina.

Mikäli kunnat ilmoittavat marraskuuhun 2013 mennessä, kenen taikka keiden kanssa mahdollista yhdistymistä selvitetään, jää varsinaiselle selvitystyölle, mahdollisille liitos- ja kuntaneuvotteluille ja kunnalliselle päätöksenteolle aivan liian vähän aikaa, sillä mahdolliset esitykset tulisi olla valtiovarainministeriössä jo 1.4. 2014 mennessä, tämä ei Lapinjärven kunnan näkemyksen mukaan ole realistista.

Pöytäkirjantarkastajien nimet				Otteen oikeaksi todistaa
Lautakunta	Hallitus	Valtuusto		
				

Valtioneuvoston toimivalta päättää kuntajaon muuttamisesta

Valtioneuvoston tosiasiallinen toimivalta kunta- ja osakuntaliitoksista päättämässä kasvaa. Rakennelakiluonnoksen 4i§ :n mukaan ministeriö voi määrätä erityisen kuntajakoselvityksen toimittamisesta, jos kunta ei ole 1.4.2014 mennessä tehnyt 6§:ssä tarkoitettua kuntien yhdistymisesitystä. Jos kunta on tehnyt 4b §:n mukaisen selvityksen, mutta ei esitä yhdistymistä, niin ministeriö voi määrätä tehtäväksi uuden selvityksen eli erityisen kuntajakoselvityksen.

Lakiluonnoksessa ei selosteta, mitä 4b §:n mukaisen yhdistymisselvityksen tulee sisältää. Yhdistymisselvityksen tarkka sisältö olisi kuitenkin määriteltävä myös lakiluonnoksessa, etenkin kun kuntarakennemuutoksia perustellaan selvitystyötä ohjaavien tarkkojen kriteereiden perusteella.

Velvoittavaan lainsäädäntöön kuntauudistuksen toteuttamisen välineenä tulee suhtautua pidättyvästi. Mahdolliset pakkotoimet tulee kohdistaa vain niihin ongelmakuntiin, joiden osalta kuntaliitokset ovat välttämättömiä ja joiden ongelmien voidaan osoittaa ratkeavan pakkoliitoksen avulla. Käytännössä tämä tarkoittaa kuntia, joiden edellytykset turvata kuntalaisten palvelut ovat taloudellisista syistä täysin olemattomat eli ns. kriisikuntia.

Yhdistymisavustuksen ehdot ja määrä

Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määristä toteaa Lapinjärven kunta, että tuen hakeminen yhdistymisselvityksen kustannuksiin tulisi koskea myös kustannuksia joissa selvitetään tehostetun yhteistyön vaihtoehtoa perinteiselle kuntayhdistymiselle. Avustuksen myöntäminen pelkästään yhdistymisselvityksiin ei Lapinjärven kunnan näkemyksen mukaan ole perusteltua.

Yhdistymisavustusten käytön rajausta on liian tiukkaan säännelty. Avustuksen käytön osalta tulisi kunnille antaa enemmän itsenäistä ratkaisuvalltaa miten ainakin merkittävä osa yhdistymisavustuksista parhaiten kohdennettaisiin ja hyödynnettäisiin.

Lapinjärven kunta toteaaakin, että niille yhdistymisesityksille jotka tehdään 1.4. 2014 mennessä ja astuvat voimaan viimeistään vuoden 2017 alusta taataan yhdistymisavustusta. Mikäli esitystä ei tehdä 1.4. 2014 mennessä ei yhdistymisavustusta ole käytettävissä. Lapinjärven kunta toistaa käsityksensä siitä, että tämä aikataulu on riittämätön.

Sosiaali- ja terveystuollon tehtävien turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Sosiaali- ja terveystuollon tehtävien turvaamisesta ja linjauksista Lapinjärven kunta toistaa seuraavaa; sosiaali- ja terveystuollon uudistus on lähtökohtaisesti varsin sekava ja pitää sisällään paljon epämääräisyyttä.

Pöytäkirjantarkastajien nimet				Otteen oikeaksi todistaa
	Lautakunta	Hallitus	Valtuusto	
				

Valtiovarainministeriön lausuntopyynnössäkin pyydetään kuntien lausuntoa myös sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti. Linjaukset on kerrottu ainoastaan lausuntopyynnön lyhyessä liitemuistiossa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon linjauksista on hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmä todennut, että sosiaali- ja terveydenhuollon kannalta kunnan väestöpohjan on oltava vähintään noin 20 000 asukasta. Sitten on julki- suudessa ja erilaisissa tiedotustilaisuuksissa viitattu 20 000 asukkaan mini- väestöpohjaan joka muodostaisi niin sanotun perustason joka saisi vain suppeita tehtäviä hoitaakseen. Tavoitteena olisi kuitenkin laajempi väestö- pohja sosiaali- ja terveystoimen tuottamiseksi, julkisuudessa onkin pu- huttu 50 000-100 000 asukkaan väestöpohjasta niin sanottuna laajana pe- rustasona.

Alueella järjestetyn kuulemistilaisuuden yhteydessä kävikin ilmi, että sosi- aali- ja terveysministeriön asettamien selvityshenkilöiden lähtökohtana tu- lee olla 50 000-100 000 asukkaan laaja perustaso.

Perustason kuuluisivat sosiaali- ja terveydenhuolto ja erikoissairaanhoido jotka järjestettäisiin joko vahvojen peruskuntien tai sote-alueiden pohjalta. Ajatus tällaisesta kokonaisuudesta on hyvä, mutta lausuntoa on mahdollista antaa vasta kun on enemmän tietoa mahdollisen suppean ja laajan perusta- son vastuunjaosta. Lapinjärven kunta toteaa, että uudistuksesta on tällä hetkellä liian paljon ristiriitaista ja epämääräistä tietoa kuten mitä merkitsee tietyt sosiaali- ja terveydenhoitopalvelut, miten ja kuka niistä päättää.

Lapinjärven kunta on jo vuoden 2010 alusta järjestänyt suuren osan sosiaa- li- ja terveydenhuollon palveluista PARAS-lainsäädännön mukaisesti yh- teistoiminta-alueen muodossa yhdessä Loviisan kaupungin kanssa niin, että Loviisa toimii isäntäkuntana. Loviisan ja Lapinjärven muodostama sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alue käsittää n. 18 500 asukasta on kyennyt hyvin ja tehokkaasti hoitamaan sosiaali- ja terveystoimen palvelut alueel- laan. Lapinjärven kunta katsoo, että yhteistoiminta-alue myös jatkossa voi hoitaa sosiaali- ja terveystoimen palvelunsa tällä väestöpohjalla.

Lapinjärven kunta katsoo että mikäli perustason sosiaali- ja terveystoimen väestöpohjan vähimmäisvaatimukseksi asetetaan noin 20 000 asukasta, tu- lee tähän edelleen sallia alueellisia poikkeuksia esimerkiksi toimivien yh- teistoiminta-alueiden alueilla – varsinkin mikäli yhteistoiminta-alue aikai- semmin jo on saanut valtiovarainministeriön hyväksynnän PARAS- lainsäädännön mukaan.

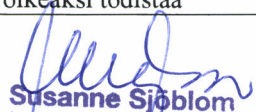
Pöytäkirjantarkastajien nimet				Otteen oikeaksi todistaa
	Lautakunta	Hallitus	Valtuusto	

Lapinjärven kunta korostaa koko itäisen Uudenmaan pitämistä kokonaisuutena sosiaali- ja terveystieteissä. Tarkastamalla koko nykyistä sairaanhoitoaluetta kokonaisuutena voidaan turvata koko alueen erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon – molemmilla kotimaisilla kielillä.

EHDOTUS (KJ): Kunnanhallitus päättää

- hyväksyä Lapinjärven kunnan lausunnon.

PÄÄTÖS: Hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirjantarkastajien nimet				Otteen oikeaksi todistaa
	Lautakunta	Hallitus 	Valtuusto	 Susanne Sjöblom kunnansihteri kommunsekreterare

18.2.13

